

คำประกาศราชสดุดีเฉลิมพระเกียรติคุณ
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
ในวโรกาสที่มหาวิทยาลัยมหิดลทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย
ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์
สาขาวิชาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากร
วันพฤหัสบดีที่ 4 กรกฎาคม พุทธศักราช 2539

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติปกครองแผ่นดินโดย
ธรรมมาตลอดระยะเวลา 50 ปี ได้ทรงตั้งมั่นอยู่ในทศพิธราชธรรม ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานัปการ เพื่อ
ประโยชน์สุขของประชาชนและความเจริญของประเทศชาติ ทรงห่วงใยทุกข์สุขของอาณาประชาราษฎร์ทั้งใน
ชนบทและเมืองหลวงอย่างเท่าเทียมกันได้พระราชทานพระราชดำริในการพัฒนาทางด้านต่าง ๆ ควบคู่กับการ
อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย
ที่สุด

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตั้งพระราชหฤทัยแน่วแน่ที่จะใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมควบคู่กับการ
อนุรักษ์ทรัพยากรบุคคล เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศโครงการต่าง ๆ อันเนื่องมาจากพระราชดำริจึงมี
เป้าหมายที่แสดงให้เห็นถึงแนวทางในการรวบรวมคน ทรัพยากร และเทคโนโลยีเข้าด้วยกัน เพื่อกำหนดเป็นแนว
ทางการพัฒนาเพื่ออนาคตของชาติ

พื้นที่ในเขตเมือง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเน้นการประดิษฐ์ และการคัดเลือกเทคโนโลยีที่มี
ประสิทธิภาพในการตอบสนองต่อสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และมีผลกระทบต่อพื้นที่โดยรอบน้อยที่สุด โดยมุ่งหวัง
ให้ผลจากการใช้เทคโนโลยีนั้นเป็นประโยชน์ต่อคนหมู่มาก ทรงใช้ความรู้ทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ และเทคโนโลยี
กำหนดรูปแบบที่เหมาะสมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ การเร่งระบายน้ำออก
สู่ทะเลโดยผ่านแนวคลองฝั่งตะวันออกกับฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา การกำหนดมาตรการป้องกันน้ำท่วม
โดยมีพื้นที่สีเขียว เพื่อป้องกันการขยายตัวของเมือง และให้ทำหน้าที่เป็นทางระบายน้ำได้ด้วย สร้างระบบป้องกัน

น้ำท่วมในเขตชุมชนของกรุงเทพมหานคร สร้างสถานที่กักเก็บตามจุดต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร ขยายทางน้ำ หรือเปิดทางน้ำในบริเวณที่เหมาะสมโดยเฉพาะทางหลวง หรือทางรถไฟ

พื้นที่ห่างไกลความเจริญ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเน้นการประดิษฐ์เทคโนโลยีที่ให้ความสำคัญกับเกษตรกร หรือผู้ใช้เทคโนโลยี ดังพระราชดำรัสว่า “ทำออกมาแล้วชาวบ้านต้องใช้เป็น ใช้ง่าย และซ่อมเองได้” นอกจากนี้เทคโนโลยีจะต้องสอดคล้องและกลมกลืนกับวิถีชีวิตของเกษตรกรและสภาพแวดล้อมด้วย เช่น **โครงการพัฒนาการปศุสัตว์** มุ่งพัฒนาเทคนิควิชาการที่ทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นในการพัฒนาปศุสัตว์ เช่น การสาธิตการเลี้ยงเพื่อให้เกษตรกรได้รู้จักวิธีการเลี้ยงสัตว์อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการที่ทันสมัย การปลูกพืช และการเก็บรักษาพืช อาหารสัตว์ การปรับปรุงพันธุ์สัตว์ และการวิจัยเพื่อการผลิตปศุสัตว์ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดในท้องถิ่น **โครงการพัฒนาด้านป่าไม้** ได้ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการถ่ายภาพทางอากาศและข้อมูลดาวเทียมในการวางแผนใช้ที่ดิน และการพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ เช่น การปลูกสร้างสวนป่า การส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสัตว์ป่า การป้องกันไฟป่า การอนุรักษ์ต้นน้ำ การพัฒนากลุ่มน้ำ การศึกษาวิจัยและพัฒนาด้านป่าไม้ ซึ่งล้วนแต่ก่อประโยชน์ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว อีกทั้งมีสภาพเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงคุณภาพชีวิตของประชาชนในถิ่นทุรกันดารมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น **โครงการพัฒนาด้านการประมง** มุ่งเพาะขยายพันธุ์ปลา และศึกษาความเหมาะสมในการเพาะเลี้ยงในสภาพน้ำที่แตกต่างกัน เช่น การเพาะขยายพันธุ์ปลานิล ปลากะโห้ และปลาบึก นอกจากนี้มีการเลี้ยงปลาชนิดในน้ำเสีย ซึ่งช่วยเพิ่มผลผลิตการประมงจากแหล่งน้ำเสียได้ การเลี้ยงปลาในพรุซึ่งมีความเป็นกรดค่อนข้างสูง และความร่วมมือที่ดีต่อกันระหว่างรัฐกับประชาชน และเป็นการขจัดปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรที่ยากจนในชนบทห่างไกล ผู้ขาดแคลนน้ำในเมืองและถิ่นทุรกันดารทั่วประเทศให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น **โครงการหลวง** เพื่อมุ่งส่งเสริมชาวเขาและประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตป่าเขาซึ่งมีพื้นที่ที่ถูกทำลายเสื่อมโทรมลงให้หยุดการทำลายป่าต้นน้ำลำธาร โดยใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่สำคัญคือ การปลูกพืชเป็นขั้นบันได เพื่อชะลอให้น้ำฝนที่ตกแล้วไหลไปตามความลาดเอียงของผิวดิน โดยไม่กัดเซาะหน้าดิน ซึ่งเป็นการรักษาสภาพของทรัพยากรดินไว้มิให้สูญหายไป

ในด้านสิ่งประดิษฐ์ ที่ทรงประดิษฐ์ขึ้นจากพระราชดำริ เช่น กังหันน้ำชัยพัฒนา เครื่องสูบน้ำเท้าเหยียบ เครื่องสูบน้ำพลังน้ำไหล เครื่องสีข้าวใช้แรงงานคน เครื่องนวดข้าวใช้แรงงานคน เครื่องผลิตกระแสไฟฟ้าขนาดเล็กที่ใช้พลังน้ำจากอ่างเก็บน้ำมาปั่นเครื่องผลิตกระแสไฟฟ้าพลังน้ำ เป็นต้น สิ่งประดิษฐ์เหล่านี้ล้วนแต่ประดิษฐ์มาจากหลักการง่าย ๆ ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ของปัจจัยต่าง ๆ ทั้งเวลาและสถานที่ใช้งาน ผู้ใช้สามารถเข้าใจได้ง่ายไม่ยุ่งยาก ซึ่งเป็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการพัฒนาทรัพยากรโดยแท้จริง

ในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีพระราชดำริให้มีการจัดการศึกษานอกระบบในลักษณะเดียวกันกับสำนักพระดาบสในสมัยโบราณกาล คือ อาจารย์จะถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ลูกศิษย์โดยไม่หวังผลตอบแทน ในขณะที่ลูกศิษย์จะตอบแทนบุญคุณอาจารย์ โดยการปรนนิบัติรับใช้ ซึ่งนับเป็นกระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยี ซึ่งอาศัยรูปแบบของประเพณี ค่านิยมดั้งเดิมของสังคมไทย เป็นแนวทางในการทำงานได้อย่างกลมกลืน โครงการนี้เริ่มทดลองเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2519

จากพระราชกรณียกิจที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงปฏิบัติมาอย่างมุ่งมั่นและด้วยพระวิริยะอันแรงกล้าที่ทรงมุ่งพัฒนาประเทศชาติ พร้อมทั้งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันได้ปรากฏแก่สายตาของชาวไทยและชาวต่างชาติ ดังที่ได้พรรณนามานี้เป็นที่ประจักษ์ชัดเจนและชื่นชมของคนไทยทั่วทุกหมู่เหล่าโดยทั่วกัน ดังจะเห็นได้จากการที่องค์การระหว่างประเทศและสถาบันอันทรงเกียรติในหลายประเทศ ได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลเกียรติคุณต่าง ๆ มากมายหลายสาขา

เพื่อความเป็นสวัสดิมงคลแก่มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อเพิ่มพูนเกียรติคุณแก่คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ ตลอดจนความภาคภูมิใจแห่งงานด้านการถ่ายทอดความรู้ทางเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรทั่วประเทศ ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณและพระราชกรณียกิจนานัปการด้านการวางแผนและจัดการเทคโนโลยีที่เหมาะสม และเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในโอกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี ในปีพุทธศักราช 2539 นี้ สภามหาวิทยาลัยมหิดลในคราวประชุม ครั้งที่ 267 เมื่อวันที่ 17 เมษายน 2539 ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ขอพระราชทานเกล้าทูลกระหม่อมถวายปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากร แต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

ในวโรกาสอันเป็นมหามงคลนี้ บรรดาคณาจารย์ ข้าราชการ บัณฑิต และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล ตลอดจนผู้ที่เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทอยู่ ณ ที่นี้ ขอพร้อมใจกันตั้งสัตยาธิษฐานด้วยอาณูภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก ขอถวายพระพรชัยมงคลแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงบำเพ็ญราชธรรมให้สำเร็จประโยชน์แก่มหาชนทั่วหล้า ทรงเจริญพระชนมายุและสิริสวัสดิ์พิพัฒนามงคลทุกสิ่งสรรพ ขอเทพเจ้าผู้สิงสถิตในสยามรัฐมณฑล ตั้งต้นแต่พระราชनिเวศน์ตลอดเขตรัฐสีมา จงตั้งไมตรีจิตอภิบาลรักษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ขอจงทรงสถาพรดำรงมั่น พันสรรพพิบัติอุปัทวันตรายป้องกันซึ่งสรรพโทษอันไม่เกื้อกูลแก่ความเจริญเป็นนิตยกาล